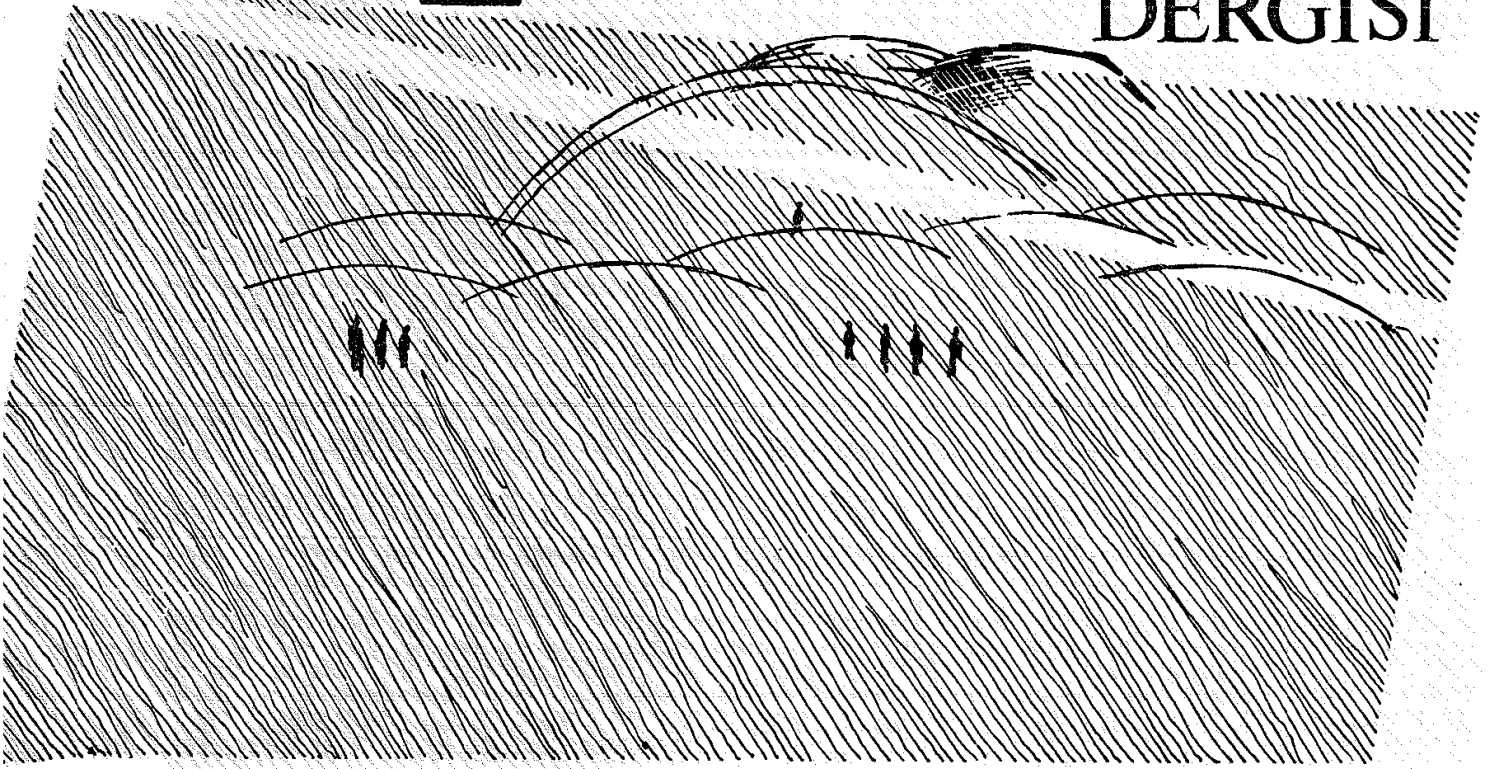

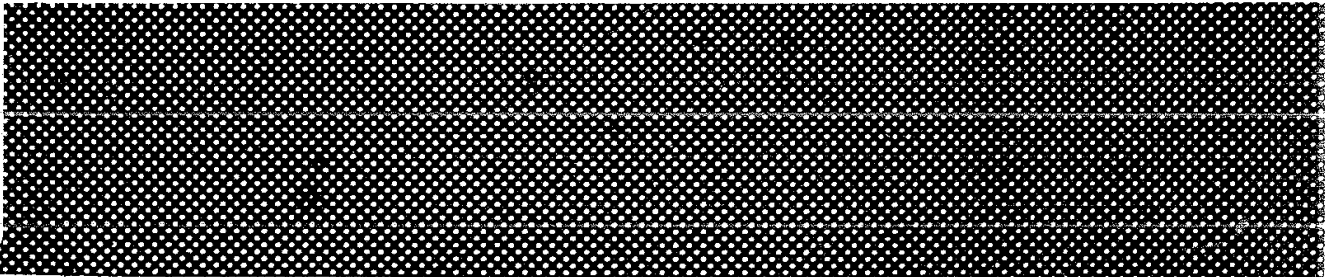
Diyanet DERGİSİ

CİLT

MART - NİSAN 1969

82 - 83. SAYI

İSLÂMÎ AHLÂKIN TEMEL UMDELERİ

Kemal Edîb KÜRKCÜOĞLU

Gâyesi ve mâhiyyeti i'tibâriyle yegâne aslî fitrat, yâni insânî maya dîni olan, ifâdesini Kur'ân-ı Mübîn'de, Resûl-i Güzîn'de, Şer-i Metîn'de bulan İslâm Dîni: İlâhî üstün ahlâktan, ahlâkî kemâlden ibârettir. İmân: Bu üstün ahlâk cümlesindedir; dünyâ saâdetini, âhiret selâmetini sağlayan ibâdetler: Ahlâkî kemâlin tâ-kendisidir.

Fazîlet, fatânet ve ismet örneği, kadınların ve kadınlığın gözbebeği Hazret-i Âişe anamıza mübârek eşi, İki Cihân Güneşi "Resûlu'llâh Efendimiz'in huyu nasıldı?" suâlini soruyorlar. "Onun huyu: Kur'ân'dı." cevâbını alıyorlar.

Kitâbu'llâh'a bakıyoruz; Allâh'ın: "**Şüphesiz sen bir azîm huy üzeresin.**" te'yîdini görüyoruz (Kalem: 4). Vicedânlarımızı bu âyetten gelen ışığın süzme hüzmeleriyle örüyoruz.

Beşerî nefsâniyyet yükünün altında bunalıp inliyoruz; gönül gözlerimiz, rûh kulaklarımız açılınca Resûlu'llâh'ı bulup dinliyoruz. Ondan: "**Ben, hemen ancak, üstün ahlâkı tamamlıyayım, diye gönderildim.**" beyânını duyuyoruz. Bu gerçeğe uyuyoruz; gaflet ediyorsak, bilelim ki uyuyoruz.

Sîyer kitaplarına göz gezdiriyoruz; yaprakları parmaklarımıza aşındırıp ezdiriyoruz. Doğuşundan Cibrîl'e muhâtab olduğu kutlu âna kadar geçen kırk yıllık mutlu ve umutlu zamâna bakıyoruz; insanlık fezâsına çöken, hakîkatî kökünden söken şirkin hoyrat karanlığını, bir daha dönmemesiye koğuşundan, Tevhîd güneşi hâlinde ebediyyen sönmemesiye ruhlara doğuşundan Kur'ân'ı ümmetine, ümmetini Allâh'ın sonsuz sahâbetine ısmarladığı vakte kadar gelip göçen 23 senelik maddî ve ma'nevî fütûhât ve füyûzât devresini, felâhlı ve salâhlı çevresini inceliyoruz; baştan başlayıp sona, dev-

re ve çevresinden ona geliyoruz. Gözümüzde ve özümüzde bozukluk yoksa görüp anlıyoruz ki, anlayıp inanıyoruz ki, inanıp biliyor ve öğreniyoruz ki, O: Kur'ân'ın müşahhas maâliydi; insanlığın kemâliydi; "üstün ahlâk" timsâliydi. Allâh'ın arslan velîsi, Resûlu'llâh'ın sevgili Alî'si; "İnsanla Kur'ân ikizdirler." demiş. Bu söz, yanlış anlaşılmadığı, eksik anlatılmadığı müddetçe doğrudur. Kur'ân'la ikiz olan insan: Ben, sen ve o olan insan değil, füyûzât-ı Ahmediyye ve rûhâniyyet-i Muhammediyye ile dolan, Ahmediyyet ve Muhammediyyet pâyesini bulan insandır. Öylesine Kur'ân kemâlli, irfan maâlli, îman hısâlli insan: Ancak odur ki, "vücûdu âlemler için rahmet" ma'nâsında ihsân üstü ihsândır. Yoksa, ben, sen ve o hüviyyetindeki insanın bâriz vasfı: Nakîse ve nuksândır. İrfan erbâbının, mükâşefe ve müşâhede ashâbının "İnsan-ı Kâmil" telâkkîsi: Keyfiyyetin ancak Hazret-i Muhammed'e münhasır kalması hâlinde ve yalnız ona, o sonu gelmez sona izâfe edilmesi şartıyla doğrudur. Kur'ânî maâlin, insânî kemâlin tek gayesi: Onun, o sonu gelmez sonun yolunda, îman ve irfan kolunda, nûrdan izinde, nûr denizinde olmaktır. O: Odur; nebîler, velîler dâhil bulunduğu halde ondan başkası: Aslâ o değildir. Hakîkat-ı Muhammediyye, gönüllere: Gönüllerin istî'dâdı ve ona intisâb ve inkıyâdı nisbetinde in'ikâs eder, unutmayalım!

Akl: Akl-i selîmdir; tarîk: Tarîk-i Müstakîm'dir. Aklın menşei ve muktedâsı, tarîkin mebdei ve müntehâsı: Kur'ân-ı Kerîm'dir. Kur'ân-ı Kerîm de: "Hulûk-i azîm"dir. Ondandır ayrı yol, ondan ayrılan, haktan uzaklaşan, bâtila yaklaşan yol tutmayalım!

İslâm Dîni: İnsâniyyet yemînidir; keffâretle dahi dönülmez. Tevhîd meş'alesiyle parlanmışken sönülmez.

İslâm Dîni: Üstün insanlık ahdi; ileri insanlık cehdidir. Bırakılmaz, bulanık su olup akılmaz.

İslâm Dîni: Ahlâkın tâ-kendisidir; bu Dîn'in tebliğcisi olan zât, yâni Fahr-i Kâinat: Verdiği örnekle, tuttuğu mukaddes ışıkla insanlığın ezelî ve ebedî efendisidir.

İslâm Dîni: Allâh'ın tükenmez rahmeti, bitmez inâyetidir; onun büyük Peygamberi: Hakk'ın ni'meti, halkın veliyy-i ni'metidir. O rahmet ve inâyete, o ni'met ve veliyy-i ni'mete bütün insanlar da'vetlidir; bu salâh ve felâh da'vetine icâbet eden ümmet: Dünyâda devletlidir, kudretlidir, satvetlidir; ukbâda şevketlidir, izzetlidir, Cennetlidir.

Dînimiz: "Yürüyün!" diyor.

Dînimiz: "İlerleyin!" diyor.

Dînimiz: "Koşun!" diyor.

Dînimiz: "Öne geçin!" diyor.

Dînimiz: "Yükselin!" diyor. Yürümeyip beklemişsek, ilerlemeyip emeklemişsek, koşmayıp bakınmışsak, öne geçmekten sakınmışsak, yükselmeyip sürünmüşsek, gaflete bürünmüşsek idrâk ve itirâf edelim ki kusur bizden-

dir. Netîcelerden ibret, hâdiselerden ders almışsak, İslâmî hüviyyette kalmışsak bilelim ki kudret ondandır.

İslâmî ahlâkın, üstün ahlâktan ibâret bulunan İslâm Dîni'nin halkı oluşturan, Hakk'a ulaştırın temel umdelerinin başı: Tevhîd akîdesidir; bir tek Allah inancıdır. Bu akîde, bu inanç: Bahtiyâr vicdanların baş-tâcidir; onulmaz derdlerin ilâcidir. Şâhı da, gedâsı da o saâdetli tâcın, o şifâlı ilâcın muhtâcidir. Akîde ve inanç: Dirilikten dirliğe, dağınıklıktan birliğe ulaşan insanlığın tek amacıdır; akîde buhranı, inançtan mahrûmiyyet husrânı: Acılar üstü acıdır.

İslâmî ahlâk: Hakkı hakk, bâtılı bâtıl bilmeyi, hakk önünde mutâveat ve teslîmiyyetle eğilmeyi, bâtılı vicdandan silmeyi emr eder. Yüksesekiye yücelmek: Hakkın şânı; yok olasıya yenilmek: Bâtılın nişânıdır. Cenâb-ı Hakk: **"De ki: Hakk geldi; bâtıl (yenilip) yok oldu; çünkü bâtıl, yok olmağa mahkûmdur."** diyor (İsrâ': 81). Hakkı rehber edenler, Hakk rehberinin ardından gidenler: Kazanır. Hakkı unutanlar, bâtılı tutanlar: Gaybeder, helâk olup gider. Bundan dolayıdır ki Resûlu'llâh Efendimiz, Allah'tan: **"Bize hakkı hakk olarak göster ve ona uymayı nasîb et, bize! Bize bâtılı da bâtıl olarak göster ve ondan sakınmayı müyessel kıl, bize!"** niyâzında bulunmuşlar.

İslâmî ahlâk: Sözde ve özde, işte ve gidişte doğruluğu esas tutar. Müslüman odur ki: Sözüne inanılır, özüne güvenilir; işine özenilir, gidişine imrenilir. Ölçü ve ölçek, yalanlanmayacak gerçek: Budur.

İslâmî ahlâk: Hulûs ister, ihlâs ister. Nitekim Resûl-i Ekrem, sallâ'llâhu Teâlâ aleyhi ve sellem Efendimiz: **"Yaptığınız işleri, sırf Allâh'ın rızasını kazanmak için, gösteriştten, her türlü (gizli ve kirli) maksaddan uzak tutun!"** buyurmuşlar (Câ. Sa.).

Zengin: Sadaka verir, yardım elini uzatırken başkalarının görmesi gayesini güderse, Hakk borcunu halka ödünç verir gibi öderse;

Âlim: İlmîni başkaları bilsinler, duyanlar çevresine toplansınlar diye bir gösteriş haline getirirse;

Âbid: İbâdetini kendine i'tibâr edilmesi için bir vâsıta derekesine düşürürse, böylece herkesi etrâfına üşürürse netîce: "Sıfıra sıfır elde hiç!" olmaktan ibâret kalır; emeğinden mahsûl diye ancak yorgunluk alır. Bundan dolayı riyâyâ: "Gizli şirk" adı verilmiştir.

İslâmî ahlâk îcâbı olarak: Müslümanlıkda aklı bırakmak, akl ışığını söndürdükten sonra nakle bakmak yoktur. İmâm-ı Müslim'in rivâyet ettiği bir Hadîs-i Şerîf'te: **"İnsanın dîni aklıdır; aklı olmayana din de yok!"** buyurulmuş. **"Din: Aklın tâ-kendisidir..."** diye de nakledilmiş bulunan bu Hadîs-i Şerîf: Olur-olmaz aklın din olduğunu değil, dînin (= Allah indinde yegâne mümtaz din olan İslâm Dîni'nin) akla mütâbakatını ifâde eder. Peygamber Efendimiz: **"Harâm kılınan şeylerden sakın; insanların en ibâdetlisi olursun!"** demişler (Müslim). (Devamı sayfa 112'de)

leri, kahraman askerleridir. Yüce Dînimiz çocuklara, hele öksüz, kimsesiz çocuklara son derece müşfik olmamızı emrediyor. Peygamber Efendimiz de:

“Çocuklarınıza ihsân ediniz, iyi bakınız, terbiyelerine çok dikkat ediniz, onları, güzel terbiye ediniz.” buyurmuşlardır.

Muhterem cemâat! Hayâtın bitmek tükenmek bilmeyen elem ve kederlerine mukavemet edebilmek için, bizim birçok maddî ve mânevî silâhlarımız vardır ki, bunlarla karşı koyarız. Fakat çocuk bizim gibi değildir. Şiddetli bir elemle muzdarib olan çocuk, ona karşı koyacak kudrete mâlik olmadığından, elem ve ızdırab, onların küçük ruhlarını harap eder. Hal ve hareketlerinin yanlış yorumlanması, düşünmeden söylenen bir söz, onları korkunç ve derin düşüncelere daldırır. İçten gelen bir ilgi ile onlara yardım edersek, bize karşı hiç olmazsa güvenleri artar, ağladıkları zaman bize koşarlar, gözyaşlarının sebebini anlamasak bile onlara karşı candan ilgilimiz, onları tesellî etmeğe kâfî gelir.

Aziz kardeşlerim! Çocuk hakkında ne kadar konuşsak azdır. Bu mevzuu bir cümle ile kapatmak istiyorum:

Çocuk bir servettir, fakat onu korumak da bir maharettir.

İSLÂMÎ AHLÂKIN ÜMDELERİ

(Sahife 71'den devam)

İslâmî ahlâk: Üstün insânî ahlâktır. Bunun kaynağı: Kitâbu'llâh'tır. Kitâbu'llâh: Hakk'ın son tecellîsi, halkın ön tesellîsidir. Ey insan, sana: “Bu hakîkatî gör!” derler; unutma ki görmeyene: “Kör” derler.

Bir Hadîs-i Şerîfe nazaran: **“Kullarından Allâh'ın en çok sevdiği, huycaya en ziyâde güzel olanlarıdır.”** (Müslim).

Diğer bir Hadîs-i Şerîf'e göre de: **“İmânın kemâli huy güzelliğidir.”** (Müslim).

Târih boyunca ahlâkî inkâr eden, harâm olanı helâl sayan, Elest taahhüdünden cayan ferd ve cem'iyetlerin derin ve korkunç bir Allahsızlık uçurumuna yuvarlandıklarını, bugün bu uçurumun derinliklerinde Marks afyonu, Engels ağuşu yüzünden milyonlarca insanın ızdırâb çektiklerini hepimiz biliyor ve görüyoruz. Ahlâk: Allahsızlık dalgalarına dümen kaptırması yığınlar için yegâne halaş “can kurtaran”ıdır. Tutunan kurtulacak, tutunmayan, tutunamayan kendini ebedî felâketin ortasında bulacaktır.

Bizler, Türk Milletinin ferdleri olarak, top-yekûn Türk Milleti olarak, Büyük Muhammed'in bahtiyâr ümmeti olarak, bu sıfat ve hüviyetimizle İslâm câmiasının ve ileri insanlık âilesinin mes'ûd rüknü olarak Allâh'ın ve Resûlu'llâh'ın îmânî ahlâk, irfânî ahlâk, hülâsa Kur'ânî ahlâk da'vetine koşalım; bu da'vetin hazzı ve inşirâhiyle coşalım!